

PROGRAM ROZVOJA OBCE VYŠNÁ HUTKA

Názov:	Program rozvoja obce Vyšná Hutka na roky 2024 – 2030
Územné vymedzenie :	Košický samosprávny kraj Obec: Vyšná Hutka
Územný plán obce schválený:	nie -
Dátum schválenia PRO:	26.01.2024
Dátum platnosti:	26.01.2024
Publikovaný verejne:	29.01.2024

Obsah

Úvod	5
ANALYTICKÁ ČASŤ	7
1 Analýza vnútorného prostredia	7
História obce	7
Poloha.....	9
Prírodné podmienky	10
Pôdne hospodárstvo.....	10
Lesné hospodárstvo	10
Zeľeň a parky	11
Klimatické podmienky	11
Pedologické podmienky	11
Sociálno-ekonomická charakteristika územia obec	12
Obyvateľstvo	12
VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV	12
Kultúrne a spoločenské zdroje	14
2 Materiálne a finančné zdroje	15
Bývanie a bytový fond	15
Základná a technická infraštruktúra	15
Doprava	15
Voda a odpady.....	16
Komunikačné a informačné siete	16
Elektrina a plyn	17
Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra.....	17
3 Ekonomické využívanie zdrojov	18
Podnikateľská sféra	18

4	Analýza situácie v obci	20
5	SWOT Analýza	25
6	Strategická časť	28
8	Programová časť	32
7	Realizačná časť	35
8	Finančná časť	39
	ZÁVER.....	42

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len ako „PHSR“) je hlavným strategickým dokumentom obce a určuje jej koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je komplexným dokumentom analyzujúcim otázky rozvoja štruktúr zo sociálnych, ekonomických a ďalších aspektov. Oproti ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni má zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch, program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Pri spracovávaní dokumentu bola primerane zohľadnená odporúčaná Metodika na vypracovanie PHSR obce, obcí a VÚC spracovaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. V prípravnej fáze boli identifikované slabé a silné stránky územia a sociálno-ekonomických zdrojov, následne bol analytickými výstupmi definovaný rozvojový potenciál územia obce. Ciele a priority sú spracované v súlade s PHSR Košického samosprávneho kraja, ktorý spolu s Územným plánom vyššieho územného celku Košického kraja predstavujú základné a kľúčové dokumenty pre riadenie samosprávy v oblasti regionálneho rozvoja. Hlavným cieľom PHSR je perspektívne stanoviť hospodársky a sociálny rozvoj obce, eliminovať alebo zmierniť súčasné nedostatky a zamedziť prehĺbovaniu disparít a disproporcií.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v Politike súdržnosti EÚ 2024-2030, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR a legislatívny balík k fondom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2024 – 2030. PHSR je zameraný na podporu regionálneho rozvoja na miestnej úrovni. Pri jeho vypracovaní sa uplatňuje princíp partnerstva, čo znamená spoluprácu s príslušnými najdôležitejšími socioekonomickými partnermi v regióne. Dokument je spracovaný v súlade so

zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce schvaľuje obecné zastupiteľstvo, ktoré bude zároveň aj realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu. Pri spracovávaní bol kladený rešpekt aj na zásady regionálnej politiky vlády SR a princípy regionálnej politiky Európskej únie. Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení. Analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka Programovacie obdobie 2021 – 2027 10 Druhá časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Strategická a programová časť je spracovaná na základe vzájomnej korelácie výstupov spracovaných obcou, PHSR KSK a potrieb a požiadaviek obce. Tento program je spracovaný na úrovni LAU 2 na základe zadania aktualizácie Programu rozvoja obce. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov a na podporu ich dlhodobého rozvoja do roku 2030. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce rozvoja obce je spracovaný ako otvorený dokument a môže byť podľa potreby priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepcných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka na roky 2024-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka do roku 2008**
- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka 2017-2022**

1 Analýza vnútorného prostredia

História obce

Obec Vyšná Hutka bola osídlená v neolite – bola sídliskom bukovohorskej kultúry. Prvá písomná zmienka o obci Vyšná Hutka je z roku 1293. Patrila Fabiánovi a jeho potomkom, od roku 1383 viac ráz menila majiteľov, v 18. Storočí patrila pánom z Barce. V roku 1427 mala 3 porty, v roku 1630 odviedla deviatok $\frac{1}{2}$ porty od gazdov a $\frac{1}{4}$ porty od želiarov a v roku 1772 mala 12 gazdovských, 5 domkárskejších a 2 želiarske domácnosti. Prvotne obyvateľstvo obce pracovalo v hutách, liali železnú rudu a podľa toho je aj pomenovanie obce.

Obec Vyšná Hutka sa rozprestiera na brehu rieky Torysa, ktorá okolo nej celkom preteká. O jej vzniku a pôvode sa dá predpokladať len z ústneho podania, pretože sa nenašli nijaké dokumenty. Terajší obyvatelia obce nie sú pôvodní obyvatelia, nakoľko sa títo prisťahovali na miesto, kde už raz bola osada, alebo obec zvaná Hutka – Fakov. Jej pôvodní obyvatelia sa zamestnávali čiastočne v poľnohospodárstve, ale väčšina z nich pracovala v hutách, liali

železnú rudu. Pozostatky týchto hút sa našli ešte pred 150 rokmi pri rieke Torysa pri moste. Od toho sa vysvetľuje aj názov obce huta- Hutka.

Okolo roku 1600 tu postihlo pôvodných obyvateľov veľké nešťastie, ktoré rozhodlo o ďalšom osude obce. Obec sa zosypala zo svahu na ktorom stáli domy. Otrason sa rozbúrала celá obec. Títo obyvatelia sa potom odsťahovali z dediny na neznáme miesto. O tom ako dlho stála táto obec, koľko tu bývalo rodín a odkiaľ brali rudu, čo robili s výrobkami a ako žili sa nezachovali žiadne správy. Toto boli pôvodní obyvatelia, ktorí boli usadení v rozlohe terajšej obce.

Druhí obyvatelia sa prisťahovali okolo roku 1700 a to na výzvu grófa z obce Barca, okres Košice- Bartaya, ktorý mal v tomto priestore svoj pánsky majetok a les. Prvá prisťahovaná bola rodina Truhanová z obce Fakľovce, ďalej prišla rodina Poprocká z Popročča a rodina Nosáľová a Janočková z Bačkovika. To boli prvé rodiny, ktoré sa v obci usadili. Tieto prvé rodiny začali upravovať pozemky, aby boli vhodné na stavbu domov a hospodárskych budov. Po nich prichádzali ďalší prisťahovalci, takže okolo roku 1800 bolo v obci usadených asi 12 sedliackych rodín. Obyvatelia obce sa zamestnávali poľnohospodárstvom. Robili na pánskom grófa Bártaya, ktorý im dal za prácu obrobit' pre seba niekoľko roľí. Boli poddaní a pracovali od svitu do mrku. Na svojom mohli pracovať až potom keď odrobili na pánskom. Boli závislí na vôli pána. Bývali v drevených domoch pokrytých slamou. Boli to rýdži Slováci , hovorili po Slovensky- nárečím. Chlapi a ženy nosili na nohách bačkory. Chlapci nosili odev z tkaného súkna (kološne), a ženy zasa dlhé sukne tiež len z plátna.

Po revolúcií z roku 1848- 1849 sa začína nový život v obci. Zrušením poddanstva a povinnej práce na pánskom sa sedliaci stali slobodnými. Po dlhých rokoch ťažkej práce si konečne mohli obrábať svoje vlastné polia. Sociálne pomery po revolúcií sa zlepšovali každým rokom. Ani obec neobišlo obdobie kedy muži odchádzali do Ameriky za vidinou zárobku a ťažkou prácou v baniach. No nie každý mal šťastie boli aj taký čo si zarobili, iba na cestu domov. Od čias košutovej revolúcie začína aj zmena krojov v obci. Ženy nosili krátke sukne pestrých farieb, biele pančuchy a čižmy. Vo vlasoch mali zapletené široké farebné stužky. Vydáté ženy mali na hlave „ konte´´ . Chlapi nosili súkenné šaty a tiež čižmy. V obci sa rozprávali len po Slovensky aj v krutých časoch maďarizácie. Veľmi radi spievali aj do práce odchádzali so spevom. V nedeľu po obede sa dievčatá a chlapci schádzali pri pažití, spolu sa hrávali, žartovali a

vyspevovali slovenské ľudové piesne. Najobľúbenejším tancom bol čardáš a polka. Počas prvej ČSR poľnohospodárstvo a poľnohospodárska výroba v obci prekvitala tak, ako nikdy predtým. V roku 1933 bola založená a zriadená ľudová škola hospodárska s povinnou dochádzkou žiakov. Vyučovalo sa najviac hospodárskym predmetom, tiež aj praktickým predmetom v školskej záhrade. Od 1 septembra 1948 bola zavedená povinná 9- ročná školská dochádzka, a 10.februára bola zriadená neúplná stredná škola s obvodom obce Vyšná Hutka. Slávnostné otvorenie bolo v roku 1949. V roku 1955 sa začala výstavba kultúrneho domu, ktorý slúži obci dodnes.

Dňa 18. decembra 1955 sa začala elektrifikácia v obci. Na práci sa podieľali aj miestny obyvatelia, ktorý pomáhali elektrikárom. Práce boli ukončené 21. apríla 1956. V roku 1974 sa zlúčila škola v obci so školou v Krásnej nad Hornádom a tak deti dochádzali do školy v Krásnej nad Hornádom. V tomto roku sa začalo so stavbou nového kultúrneho domu. V roku 1986 sa Vyšná Hutka zlúčila s Nižnou Hutka v obec Hutka časť Vyšná a Nižná Hutka. Sídlo úradu miestneho národného výboru bolo v Nižnej Hutke. V roku 1990 sa toto zlúčenie obcí rozpadlo, keďže neprinieslo žiadny úžitok ani jednej obce.

Poloha

Obec Vyšná Hutka o rozlohe 362 ha sa rozprestiera na brehu rieky Torysa. Obec Vyšná Hutka sa nachádza v blízkosti krajského mesta Košice – vzdialenosť cca. 7 km. Obec v rámci príslušnosti katastrálneho územia spadá pod okres Košice – okolie. Okres Košice-okolie sa nachádza na juhovýchodnom Slovensku a susedí až s 9 okresmi. Na severe s dvoma okresmi Prešovského kraja /Prešov a Vranov nad Topľou/, na západe a východe s tromi z Košického kraja /Rožňava, Gelnica a Trebišov/ a keďže obklopuje celé mesto Košice, hraničí so všetkými štyrmi jeho mestskými okresmi. Dlhá južná hranica okresu je súčasne štátnou hranicou s Maďarskom. Patrí medzi makrookresy Slovenska - je to druhý najväčší okres štátu. Rozlohu má 1 533,4 km². Prevažná časť okresu leží v Košickej kotline, na východe zasahuje do Slanských vrchov, na severe a severozápade do Volovských vrchov a Čiernej hory patriacich do Slovenského rudohoria, Západná časť okresu zasahuje do Slovenského krasu, na juhozápade zaberá časť Bodvianskej pahorkatiny . Najvyšší bod územie, 1246 m n.m., je Kojšovská Hoľa vo Volovských vrchoch. Najnižší bod územia, 160 m n.m, je pri výtoku Hornádu z okresu v katastri obce Milhost'.

Prírodné podmienky

Pôdne hospodárstvo

Pôdny fond obce Vyšná Hutka je nasledovný:

Celková výmera pôdy v ha – 362,3		
Poľnohospodárska pôda		326,8
z toho	orná pôda	260,4
	vinice	0
	záhrady	28,7
	ovocné sady	4,5
	trvalé trávne porasty	33,2
Nepoľnohospodárska pôda		35,5
z toho	lesné pozemky	0
	vodné plochy	13,5
	zastavané plochy	19,6
	ostatné plochy	2,4

Na území obce sú nivné pôdy. Nivná pôda sa vytvára na mladých riečnych náplavoch. Má menej výrazne vyvinutý horizont A, pod ktorým je už len materská zemina C. Horizont A vzniká pri občasnom naplavovaní nových vrstvičiek kalu a piesku pri povodniach. Tento typ pôdy je charakteristický pri tokoch a potokoch, ktoré občas nanášajú, alebo donedávna nanášali za povodní na nivu svojej splaveniny.

Lesné hospodárstvo

Obec nemá na svojom katastrálnom území lesné pozemky. Vlastníka lesného pozemku nie je možné za každých okolností stotožňovať s užívateľom – obhospodarovateľom lesa, ktorý je nositeľom povinnosti pri hospodárení v lesoch dodržiavať ustanovenia legislatívnych predpisov.

Ak vlastník lesa prenájme, alebo vloží ako účasť do nejakého podniku, obhospodarovanie so súvisiacimi povinnosťami preberá užívateľ. Užívateľ lesov je povinný riadiť sa ustanoveniami príslušných právnych predpisov. Lesné hospodárstvo týkajúce sa spracovania dreva nie je v katastri zastúpené.

Zeleň a parky

Na území obce sa nenachádzajú verejné parky, alebo väčšie parkovo upravené plochy. Verejnú zeleň zastupuje zeleň pri autobusovej zastávke a na detskom multifunkčnom ihrisku. Obec v budúcnosti plánuje vytvoriť obecný park s oddychovou zónou.

Klimatické podmienky

Územie sa radí do teplej oblasti s kotlinovou klímou – mierne suchou až vlhkou, s dostatočne veľkou intenzitou teplôt a chladnými zimami.

Priem. teplota vzduchu v januári:	- 4°C
Priem. teplota vzduchu v júli:	19°C
Priem. počet letných dní:	53
Priem. ročný úhrn zrážok:	640 mm
Priem. počet dní v suchom období:	47
Priem. počet dní so snehovou prikrývkou:	110
Priem. relat. trvanie slnečného svitu/rok:	42%

V ročnom priemere prevláda severné prúdenie vzduchu.

Pedologické podmienky

Západná časť územia je tvorená deluviálnymi sedimentmi, kde sa pod vrstvou ornice nachádza vrstva ílovito-piesčitej hlíny tuhej až pevnej konzistencie. V podloží sú hlíny miestami pretkané s valúnami andezitu, ktoré mierne prechádzajú do vrstiev štrkov. Pod štrkami je vrstva neogénnych ílov.

Sociálno-ekonomická charakteristika územia obec

Obyvateľstvo

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov vypovedá o stabilizovanom demografickom vývoji obce v sledovanom období. V posledných rokoch je zaznamenaný primeraný, mierny nárast počtu obyvateľov, čo pozitívne ovplyvňuje predpokladaný rozvoj obce. Nárast počtu obyvateľov je dôsledkom toho, že obec dlhodobo vytvára priaznivé podmienky pre mladé rodiny a podporuje individuálnu výstavbu domov. Uvedenými opatreniami sa zastavil odchod mladých rodín do iných obcí za lepšími podmienkami bývania a naopak, aj rodiny, ktoré sa pred časom vysťahovali sa postupne vracajú do obce.

OBEC VYŠNÁ HUTKA	0 – 15 ROKOV	15 – 30 ROKOV	30 – 62 ROKOV	VIAC AKO 62 ROKOV
	85	105	252	96

VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo prináša riziko vyššej nezamestnanosti. Naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu obce.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obci Vyšná Hutka je silne ovplyvnená blízkosťou krajského mesta aj blízkosťou významných zamestnávateľov v oblasti strojárstva a hutníctva. V obci celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku so stredným odborným vzdelaním s maturitou, trochu menej početná je skupina obyvateľov s učňovským vzdelaním bez maturity. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným potrebám regiónu. Najviac vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je v technických odboroch,

v strojárstve a hutníctve, druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia s humanitným vzdelaním univerzitného smeru.

Zo vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce vyplýva, že najväčší podiel majú obyvatelia so vzdelaním v oblasti strojárstva, služieb, obchodu, priemyselnej výroby, najmenší podiel obyvateľov je v poľnohospodárstve. Záujem obyvateľov vzdelávať sa prioritne v týchto odvetviach zodpovedá aj pracovným možnostiam a ponuke trhu práce v regióne a jeho blízkom okolí.

ZAMESTNANOSŤ OBYVATEĽOV

Obec Vyšná Hutka sa nachádza v blízkosti U. S. Steel - najväčšieho zamestnávateľa v regióne, v blízkosti priemyselného parku v Kechneči aj v blízkosti krajského mesta Košice. Väčšina obyvateľov obce Vyšná Hutka práve tu nachádza svoje uplatnenie a prácu. Dochádzanie obyvateľov za prácou do vzdialených regiónov či do zahraničia v pravidelných turnusoch preto nie je v obci výrazné.

Napriek viacerým významným zamestnávateľom má obec aj istý počet nezamestnaných, ktorých počet v posledných rokoch kolíše, veľmi mierne klesá. Obec aktuálne zamestnáva na aktivačných prácach dvoch uchádzačov o zamestnanie. Na dobrovoľnícke práce obec aktuálne nezamestnáva žiadnych uchádzačov o zamestnanie.

Tabuľka Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti

OBEC VYŠNÁ HUTKA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet nezamestnaných mužov a žien spolu	21	35	39	36	49	43	42	20
Počet dlhodobo nezamestnaných	10	7	11	16	16	26	21	15
Počet občanov v hmotnej núdzi	34	33	34	25	22	29	24	20

Kultúrne a spoločenské zdroje

Na organizovanie spoločenských a kultúrnych akcií obec využíva kultúrny dom. Obec má ambíciu v nasledujúcich rokoch modernizovať a rekonštruovať budovu a upraviť jej užívanie.

V roku 2015 rekonštrukcia a modernizácia sociálnych zariadení KD a Obecného úradu.

V roku 2017 obec zrekonštruovala kuchyňu a zariadila ju moderným vybavením KD a Obecného úradu.

V roku 2020 Zateplenie a klimatizácia KD a Obecného úradu.

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V KD prevažujú tanečné zábavy, fašiangy, Deň matiek, Mikuláš, posedenie s dôchodcami, Vianočná akadémia a príležitostné vystúpenia umelcov.

V obci sa konajú športové víkendy a futbalové turnaje. Aj napriek týmto aktivitám občanom chýbajú častejšie športové podujatia pre deti a rodiny. Cez obec vedie cyklistická trasa Hornád – Torysa – Hornád.

Obec má dobudované zázemie pre športovanie, v roku 2021 bolo zrealizované multifunkčne ihrisko spolufinancované cez EU fondy, 2020 detské ihrisko, 2022 posilňovacie stroje, je to priestor kde môžu obyvatelia obce celoročne športovať.

Obyvatelia majú oddychovú zónu s altánkom a posedením pred obecným úradom. Priestranstvo pred obecným úradom bolo vynovené v roku 2015. Potrebné je však vybudovať amfiteáter kde by sa mohli organizovať verejné podujatia. V súčasnosti sa využíva priestor pri multifunkčnom ihrisku pri rieke Torysa kde sa pravidelne organizujú Dni obce spojené s futbalovým turnajom.

V obci pôsobí ženská spevácka skupina Hutčanka, ktorá vznikla v roku 2001. Cieľom speváckej skupiny je zozbierať čo najviac piesní zvykov z obce a bližšieho okolie a tie prezentovať na rôznych vystúpeniach a súťažiach. Hutčanka pravidelne vystupuje na domácich akciách.

Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať do Košíc. V obci sa nenachádzajú žiadne kultúrne pamiatky najstaršou budovou, ktorá sa v obci nachádza je kostolík zo 60-tých rokov, ktorý je postavený na mieste pôvodnej drevenej zvonice, ktorá sa nachádza v strede obce.

2 Materiálne a finančné zdroje

Bývanie a bytový fond

S demografickým vývojom obyvateľov v obci a pracovnými príležitosťami v regióne úzko súvisí aj rozvoj individuálnej výstavby a záujem mladých rodín nevystať sa do iných obcí či vzdialenejších centier, ale ostať v obci. Obec dlhodobo venuje pozornosť vytváraniu priaznivých podmienok pre individuálnu výstavbu a rast počtu obyvateľov je primeraný, ale aj dlhodobý. Podobne aj počet domov, ktoré si obyvatelia postavili narastá postupne, primerane, nie nárazovo.

Občania obce žijú v rodinných domoch, čo zodpovedá dedinskému charakteru obce a celého regiónu. Prevažná väčšina obývaných domov je využívaná na trvalé bývanie. Vzhľadom na blízkosť mesta Košice mali viacerí obyvatelia mesta v obci len pozemok, ktorý používali ako „záhradku“ s chatkou, viacerí už tieto pozemky obývajú aj celoročne. Obec nemá obecné byty, ale v dlhodobom horizonte plánuje ich výstavbu.

OBEC VYŠNÁ HUTKA	RODINNÉ DOMY			BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH		
	OBÝVANÉ TRVALO	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ	OBÝVANÉ TRVALO	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ
	146	38	10	0	0	0

Základná a technická infraštruktúra

Doprava

Obec Vyšná Hutka sa nachádza približne 5 km od mesta Košice, ktoré je významným priemyselným centrom východnej časti Slovenskej republiky. Predstavuje významný dopravný uzol cestnej, železničnej i leteckej dopravy. Z hľadiska siete ciest európskeho významu Košice ležia na dvoch hlavných prietáhoch ciest nadnárodného charakteru. Je to v prvom rade prietah v smere západ – východ t. j. z Čiech a Rakúska v smere na východ na Ukrajinu a ďalej do

d'alších štátov bývalého Sovietskeho zväzu. Druhý dôležitý priet'ah je v smere sever-juh t.j. z Poľska a pobaltských štátov v smere na Maďarsko a ďalej na Balkán.

Obec Vyšná Hutka je napojená na mesto Košice prímestskou autobusovou dopravou eurobus, a.s. Košice . V súčasnosti je určitá časť obecných ciest v dezolátnom stave a v blízkej budúcnosti si bude vyžadovať rekonštrukciu. Príjazdová cesta do obce začína byť v zlom stave a po čase si vyžiada opravu. V obci Vyšná Hutka sa nachádza most, ktorý bol v roku 2007 zrekonštruovaný, jedna autobusová zastávka, ktorá je opravená, priestranstvo okolo autobusovej zastávky je upravené a okrášlené kvetmi a drevinami.

Voda a odpady

V obci je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je bol dokončený v roku 2016. V súčasnosti je na verejný vodovod napojených 50 domácnosti. Obec v budúcnosti plánuje vybudovanie kanalizácie, ktorá je v obci veľmi potrebná.

V obci je zabezpečený pre obyvateľov obce triedený odber odpadu. V obci je separovaný zber pre komodity papier, zmiešané plasty a pet fľaše, sklo, tetrapak, elektroodpad, kovové obaly a pneumatiky. Odvoz odpadu pravidelne dvakrát mesačne zabezpečuje spoločnosť Kosit. V obci sa nenachádza kompostovisko pre biologicky rozložiteľný odpad, výstavbu a prevádzku takého kompostoviska obec v mikroregióne podporí. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je však potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na možný vznik malých nepovolených skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne enviromentálne záťaž. Obec poskytuje v priebehu roka aj veľkokapacitné kontajneri na zber väčšieho množstva odpadu.

Komunikačné a informačné siete

Obyvatelia obce Vyšná Hutka môžu využívať služby rôznych telekomunikačných spoločností. Územie obce je pokryté ako pevným tak aj mobilnými operátormi pôsobiacimi na Slovenskom telekomunikačnom trhu. Príjem rozhlasového a TV signálu v súčasnosti sa zabezpečuje prostredníctvom individuálnych antén. Obecný rozhlas bol v roku 2014 kompletne zrekonštruovaný.

Elektrina a plyn

Energetická sieť v obci prešla rekonštrukciou a drevené stĺpy boli vymenené za betónové a časť je v zemi. Obec Vyšná Hutka je plynofikovaná od roku 1997. Domácnosti v obci väčšinou využívajú na kúrenie plyn.

Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra

Občianska vybavenosť a služby

Na území obce Vyšná Hutka sa v súčasnosti nachádza 1 predajňa zmiešaného tovaru, 1 krčma a 1 cintorín. Kapacita cintorína je dostatočná v obci sa však nenachádza Dom smútku. Typ a množstvo zariadení občianskej vybavenosti sú ovplyvnené veľkosťou obce, počtom obyvateľov a návštevníkov obce a ich potrebami. Rozvoj zariadení občianskej vybavenosti v obci bude podmienený aktuálnymi potrebami súčasných i budúcich obyvateľov a návštevníkov obce. V obci sa nenachádza žiadna ambulancia praktického všeobecného lekára pre dospelých ani pre deti a dorast ani lekárňu či stomatológ. Za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce cestovať do mesta.

Pre svojich seniorov obec zatiaľ nezabezpečuje terénnu starostlivosť, obyvatelia, ktorí takúto starostlivosť potrebujú ju zväčša dostávajú od členov rodiny. V dohľadnej dobe obec má záujem zabezpečiť svojich seniorov formou dobrovoľníckej služby a terénnej starostlivosti.

V obci sa taktiež nenachádza materská ani základná škola. Deti dochádzajú za vzdelaním do mesta.

V obci sa nachádza multifunkčné ihrisko a veľké futbalové ihrisko, ktoré je pri daždivom počasí a v prípade väčšej vody zaplavené. V 70-tych rokoch sa na ňom hrali súťažné futbalové zápasy. Ihrisko je pravidelne kosené a sú tam umiestnené bránky, ktoré umožňujú hrať futbal. Obec má k dispozícii pingpongové stoly a v priestoroch kultúrneho domu si môžu ľudia z obce zahrať pingpong.

Obec disponuje len obecným úradom spojeným s kultúrnym domom.

3 Ekonomické využívanie zdrojov

Podnikateľská sféra

Okrem najväčších zamestnávateľov v regióne pôsobia v obci a jej okolí aj menší podnikatelia – fyzické osoby aj obchodné spoločnosti. Z celkového počtu podnikateľov ani jeden podnikateľský subjekt nezamestnáva viac ako 5 zamestnancov. Tento fakt je možné odôvodniť tým, že fiškálna politika štátu odrádza podnikateľov zamestnať iných zamestnancov. Pre takéto subjekty je výhodnejšie dohodnúť si na prácu buď ďalších živnostníkov, alebo využiť iné inštitúty mimo trvalého pracovného pomeru.

Tabuľka Typy podnikateľských subjektov v obci

TYP PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	POČET
Podnikatelia – fyzické osoby	4
Samostatne hospodáriaci roľníci	1
Obchodné spoločnosti	11
Ostatné	2

Zdroj: obec Vyšná Hutka, 2016

Tabuľka Ekonomické subjekty v obci podľa počtu zamestnancov

EKONOMICKÝ SUBJEKT S POČTOM ZAMESTNANCOV	POČET EKONOMICKÝCH SUBJEKTOV TEJTO KATEGÓRIE
bez zamestnancov	14
1 až 5	1
6 až 9	0
10 až 24	0
25 až 49	0
50 až 99	0
100 a viac	0

Zdroj: obec Vyšná Hutka, 2016

Dominantným podnikateľským odvetvím sú služby a obchod s prevahou maloobchodu a služieb občianskej vybavenosti. Absentujú služby cestovného ruchu, ktoré môžu mať v budúcnosti potenciál rozvoja, obec nemá zázemie pre ubytovanie návštevníkov. Podnikateľské

subjekty v oblasti základných služieb sú odkázané na zákazníkov z mikroregiónu a preto je veľmi dôležitá aj ich lokalizácia v nadväznosti na migráciu obyvateľov obcí. Naopak, budúce služby v oblasti cestovného ruchu je vhodné efektívne a rozumne lokalizovať. Dobrá konkurencia môže prispieť k skvalitneniu služieb, ale dôležité je aj identifikovať konkurenčné výhody aj nevýhody práve pre tento segment, nakoľko aj toto môže mať výrazný vplyv na ich rozvoj aj rozvoj územia.

Ornú pôdu v katastrálnom území obce obhospodaruje poľnohospodárske družstvo Olšanka, s.r.o. a jeden samostatne hospodáriaci roľník. Veľkú časť výmery obhospodarujú aj pôvodní majitelia pôdy. Poľnohospodárska výroba má všeobecne v obci veľké uplatnenie. Občania využívajú svoje záhrady a ornú pôdu na dopestovanie ovocia a zeleniny. Poľnohospodársky pôdny fond tvoria prevažne hnedozemné, miestami erodované, veľmi produkčné pôdy.

NEPODNIKATELSKÉ SUBJEKTY

Na označenie nepodnikateľských subjektov, mimovládnych organizácií, spolkov či združení sa na Slovensku zaužíval pojem Tretí sektor. Existencia týchto subjektov a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. V podmienkach územnej samosprávy je to ideálna symbióza, kedy tretí sektor pôsobí v oblastiach, kde dopĺňa manažment samosprávy. Spolkový a záujmový život v obci a v celom mikroregióne má dlhodobú tradíciu.

SPOLKY A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Spolková a záujmová činnosť má v obci tradíciu dlhé desaťročia. Občania sa neformálne schádzali na rôznych folklórnych akciách a podujatiach, športových aktivitách a podobne. Neskôr tieto spolky aj inštitucionalizovali. Aj spolky a záujmové združenia sú charakterizované dobrovoľnosťou, nezávislosťou, ale ich ciele ohraničuje okruh ich aktivít. Obec má bohatú tradičnú spolkovú činnosť. V obci aktívne do kultúrneho a spoločenského života prispieva ženská spevácka skupina Hutčanka, ktorá v obci pôsobí už od roku 2001.

Starostka činnosť spolkov podporuje finančne podľa možností rozpočtu, ale aj nefinančne: pomocou a priestorom pri propagácii, poskytnutím obecných priestorov a podobne.

Zamestnanosť a nezamestnanosť

V porovnaní s obcami v iných regiónoch nezamestnanosť v obci Vyšná Hutka nie je katastrofálna. Je to prispením blízkosti U.S. Steel-u, priemyselného parku v Kechneči aj blízkosťou krajského mesta, kde je ponuka práce rozmanitá. Pomerne nízky počet nezamestnaných, prípadne dlhodobo nezamestnaných sa na rozvoji obce negatívne neodzrkadľuje.

Územie obce Vyšná Hutka podľa územnosprávneho členenia patrí do pôsobnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, ktorý sa zaoberá aktívnou politikou zamestnanosti. Je miestom vyhodnocovania trhu práce, evidencie nezamestnaných, sprostredkováva zamestnanie, poskytuje poradenské služby a rekvalifikácie.

NAJVÝZNAMNEJŠÍ ZAMESTNÁVATELIA V OBCI A OKOLÍ

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov z hľadiska optimalizácie nezamestnanosti v mikroregióne patria okrem vyššie spomínaného U.S.Steel-u aj podniky, ktoré sa nachádzajú v priemyselnom parku Kechnec ako sú GETRAG FORD Transmissions Slovakia, s.r.o. a Magneti Marelli Slovakia, s.r.o., V.O.D.S. a.s.

4 Analýza situácie v obci

Vonkajšie prostredie z pohľadu obce je formované na troch úrovniach:

1. európska legislatíva a stratégia;
2. štátna legislatíva a opatrenia vlády SR;
3. regionálne stratégie Vyššieho územného celku.

Na prvej, európskej úrovni, je smerodajná predovšetkým Stratégia „Európa 2020“, ktorou sa riadi filozofia a zameranie zdrojov z európskych štrukturálnych fondov. Na základe tejto stratégie totiž musí Európska únia dodržiavať jednotný tematický prístup. Priority a ciele tejto stratégie premietla vláda SR do Partnerskej dohody na roky 2021 - 2027. Stratégia Európa 2020 má tri hlavné ciele:

1. Inteligentný rast (Inovácie, Vzdelávanie a Digitálna spoločnosť)
2. Udržateľný rast (Klíma, Energetika a Mobilita, Konkurencieschopnosť)
3. Inkluzívny rast (Zamestnanie a zručnosti, Boj proti chudobe)

Kľúčovými cieľovými hodnotami stratégie sú:

- Zamestnanosť: zvýšiť zamestnanosť obyvateľov vo veku 20-64 rokov, vrátane väčšieho zapojenia žien, starších a lepšieho začlenenia migrantov
- Výskum a vývoj: zvýšiť investície do výskumu a vývoja a inovácií podnikov
- Zmena klímy a energetická udržateľnosť: znížiť emisie skleníkových plynov o 20% v porovnaní s úrovňou z roku 1990, zvýšiť podiel OZE o 20% na konečnej spotrebe energie a zvýšiť energetickú účinnosť o 20%
- Vzdelávanie: znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky a zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30-34 rokov s vysokoškolským vzdelaním na 40%
- Boj proti chudobe: znížiť podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby 25%.

Na druhej, štátnej úrovni je okrem platnej legislatívy (napr. v oblasti regionálneho rozvoja, zákon o obecnom zriadení a pod.) určujúca Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka Programovacie obdobie 2024 – 2030 52 Významným dokumentom je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2016-2022. 2.1 Väzby na strategické ciele KSK Košický kraj je vzhľadom na svoju rozlohu štvrtým najväčším na Slovensku. rozkladá na ploche 6 755km² na juhovýchode Slovenskej republiky a zaberá rozlohu 13,8 % z celkovej rozlohy Slovenskej republiky. Vzhľadom na svoju rozlohu je štvrtým najväčším na Slovensku. Vzhľadom na počet obyvateľov – 795 565 (ŠÚ SR, ku 31.12.2014) je po Prešovskom kraji v poradí druhý najväčší na Slovensku. Nárast obyvateľov oproti roku 2013 tvoril 809 obyvateľov, čo tvorilo + 0,1 %. Na východe hraničí Košický kraj s Ukrajinou a na juhu s Boršodsko - Abovsko-Zemplínskou župou v Maďarskej republike. Územie Košického samosprávneho kraja zahŕňa 17 samosprávnych území miest (Dobšiná, Rožňava, Spišská Nová Ves, Spišské Vlachy, Gelnica, Krompachy, Medzev, Moldava nad Bodvou, Sečovce, Trebišov, Kráľovský Chlmec, Čierna nad Tisou, Veľké Kapušany, Michalovce, Strážske, Sobrance a Košice) a 423 samosprávnych území obcí. V rozmedzí 200 – 499 obyvateľov sa nachádza najväčší počet obcí

– 149. V kraji sa celkovo nachádza 440 obcí a je rozčlenený do 11 okresov (Gelnica, Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice okolie, Michalovce, Rožňava, Sobrance, Spišská Nová Ves a Trebišov). Rozlohou najväčším je okres Košice - okolie, naopak plošne najmenším je okres Košice III. Správnym, hospodárskym, politickým, školským a kultúrnym centrom kraja je mesto Košice, ktoré je druhým najväčším mestom na Slovensku. Nový štatút mesta získali zákonom č. 401 Zb. z roku 1990. Košický kraj patrí k najvýznamnejším hospodárskym priestorom na Slovensku, ktorého ťažiskovými ekonomickými odvetviami sú priemysel, stavebníctvo a poľnohospodárstvo. Surovinovou základňou regiónu je najmä oblasť Slovenského rudohoria, ktorá v dávnej minulosti podmienila vznik baníctva, hutníctva farebných kovov a strojárstva. Významné sú zásoby zemného plynu a gazolínu v okresoch Michalovce a Trebišov. Výskyt rudných surovín je v okresoch Spišská Nová Ves, Rožňava, Košice a Košice – okolie. K najvýznamnejším nerudným surovinám patria ložiská magnezitu v Košiciach a vysokopercentných vápencov v okrese Košice – okolie. V okrese Michalovce sa nachádza ložisko kamennej soli. Zdroje geotermálnej energie sú v okrese Košice – okolie, v lokalite Ďurkov. Na juhu Košického kraja je viac zastúpená poľnohospodárska výroba. Zastúpené je aj vinohradníctvo s významnou minulosťou. Východoslovenská vinohradnícka oblasť (Kráľ'ovochlmecký, Moldavský, Sobranský a Michalovský vinohradnícky rajón) a Tokajská vinohradnícka oblasť sú známe nielen na Slovensku. Takmer 40% územia Košického kraja pokrývajú lesy. Najlesnatejšími sú okresy Rožňava, Košice – okolie a Gelnica, najmenšiu plochu lesov má okres Michalovce. Priemysel sa sústreďuje najmä v okresoch Košice I – IV, Košice – okolie, Michalovce a Spišská Nová Ves a zahŕňa všetky sektory, od potravinárstva až po hutníctvo.

V rámci územia Košického kraja sú definované tri rozvojové osi prvého stupňa:

1. Košicko-prešovská rozvojová os: Prešov – Košice – Seňa – hranica s Maďarskom
2. Zvolensko-juhoslovenská rozvojová os: Zvolen – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice
3. Východoslovenská rozvojová os: Košice – Michalovce – Sobrance – hranica s Ukrajinou.

Mesto Košice je centrom osídlenia prvého stupňa a najvýznamnejším centrom Karpatského euroregiónu. Vzájomná kooperácia a prepojenie medzi vidieckymi sídlami a mestami, ktoré tvoria ich prirodzené sídelné centrá, predstavuje podľa KURS nový a v budúcnosti bezpodmienečný predpoklad pre rozvoj vidieckeho priestoru. (Zdroj: Program

hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022, PRÍLOHA č.1 Podrobná analýza Košického kraja).

Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce

Špecifický cieľ č.1.3 Tvorba nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu
Vytvorenie prostredia podporujúce kreatívnych podnikateľov, môžeme pomocou inovácií rozvíjať novú generáciu produktov s vysokou pridanou hodnotou a služieb, ktoré zlepšia ekonomiku celého regiónu a zvýšia kvalitu života v Košickom kraji.

Špecifický cieľ č.1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu
Logistika sa v súčasnosti stáva nástrojom získavania a udržania konkurenčnej výhody a v globalizovanom svete je kľúčovým prvkom pre zlepšenie ziskovosti podnikania. Medzi infraštruktúrou a logistikou existuje veľmi blízky vzťah.

Špecifický cieľ č.1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu
Vidiecky cestovný ruch patrí vo svete k pomerne široko využívanému druhu cestovného ruchu. Aj napriek skutočnosti, že Slovensko má dobré podmienky na jeho rozvoj, v našich podmienkach je vidiecky cestovný ruch málo rozvinutý.

Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka

Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená

Špecifický cieľ 3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka Programovacie obdobie 2024 – 2030

Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti

Špecifický cieľ č. 4.1 podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Špecifický cieľ č. 4.2 podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv

Špecifický cieľ č. 5.1 skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

Špecifický cieľ č. 5.2 zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Špecifický cieľ č. 5.3 skvalitnenie systému vzdelávania

Špecifický cieľ č. 5.4 riadená migrácia

Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ č. 7.1 zachovanie kultúrneho dedičstva Regionálna integrovaná územná stratégia – RIÚS KSK na roky 2014 – 2020 V programovom období 2014-2020 je v IROP po prvý raz aplikovaný integrovaný prístup prostredníctvom Regionálnych integrovaných územných stratégií. RIÚS je tak východiskovým implementačným dokumentom pre realizáciu IROP. Zároveň RIÚS predstavuje záväzný akčný plán konkrétnych plánovaných aktivít IROP v Košickom kraji, definujúci konkrétne plánované opatrenia s dôrazom na integrovaný prístup pre rozvoj územia. Zdrojom financovania RIÚS sú hlavne prostriedky štrukturálnych fondov vrátane povinného spolufinancovania z národných zdrojov a povinného spolufinancovania zo zdrojov rozpočtov regionálnej a miestnej samosprávy. RIÚS má byť programovým dokumentom, teda má analyzovať potreby samosprávneho kraja, navrhnúť opatrenia na ich riešenie a následne definovať zdroje zo štrukturálnych fondov, štátneho rozpočtu a vlastné zdroje na financovanie navrhovaných opatrení, pričom zdroje IROP mali byť len jedným z týchto zdrojov. Tento prístup, vrátane osnovy na tvorbu strategického dokumentu takéhoto typu je uvedený v § 7 zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z. Tento program je základným plánovacím nástrojom regionálneho rozvoja ako na regionálnej, tak i na miestnej úrovni. RIÚS má byť takisto implementačným nástrojom IROP s cieľom alokovať konkrétne navrhované opatrenia IROP stanovené na národnej úrovni do územia konkrétneho samosprávneho kraja. Globálnym cieľom RIÚS je „implementáciou prostriedkov IROP prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečeniu udržateľného poskytovania verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí v Košickom kraji“. RIÚS 2021 – 2027 je aktuálne v procese spracovania

5 SWOT Analýza

Univerzálna analytická technika zameraná na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť obce, mikroregiónu sa nazýva SWOT analýza. Najčastejšie je SWOT analýza používaná ako situačná analýza v rámci strategického riadenia, je súčasťou Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí. Autorom SWOT analýzy je Albert Humphrey, ktorý ju navrhol v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. SWOT je akronym z počiatočných písmen anglických názvov jednotlivých faktorov: **S**trengths – silné stránky
Weaknesses – slabé stránky
Opportunities – príležitosti
Threats – hrozby, ohrozenia

V SWOT analýze vo všetkých faktoroch budeme sledovať 3 základné oblasti - priority, ktoré tvoria kostru následnej – strategickej časti dokumentu Programu rozvoja obce Vyšná Hutka:

Ľudia a kvalita života   Technická infraštruktúra a životné prostredie   Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

SILNÉ STRÁNKY

Ľudia a kvalita života

- Dlhodobý stabilizovaný demografický vývoj s postupným miernym rastom počtu obyvateľov
- Silné zastúpenie ľudí v produktívnom veku
- Prepojenosť vzdelanostnej štruktúry obyvateľov a možností trhu práce
- Flexibilita a mobilita obyvateľov dochádzať za prácou
- Ochota vzdelávať a rekvafikovať sa
- Potenciál na vybudovanie poľnohospodárskych dvorov
- Výhodné podmienky a možnosti pre stavbu nových rodinných domov
- Možnosti využívania rodinných domov na rekreáciu a víkendové bývanie
- Možnosti a ambícia zriadiť materskú školu
- Záujem obyvateľov zachovávať a propagovať tradície a zvyklosti

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zachovalé územie a jeho atraktivita
- Organizovanie separovania zberu v obci
- Bohatý prírodný potenciál
- Blízkosť rieky a možnosti jej využitia
- Bohaté možnosti zabezpečenia ekoturistiky a cykloturistiky

Ekonomický rozvoj a riadenie obce

- Primeraná úverová zaťaženosť obce
- Vyrovnané rozpočtové hospodárenie v obci
- Mimoriadne zaniatený, šikovný a starostlivý starosta
- Pripravené podmienky pre implementáciu elektronickej komunikácie
- Dlhodobý dobre zvládnutý manažment projektov
- Dobré podmienky pre podnikanie v cestovnom ruchu

SLABÉ STRÁNKY

Ľudia a kvalita života

- Mierne postupné starnutie obyvateľov
- Nedostatočné sociálne služby a občianska vybavenosť

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zastaralé siete rozvodov plynu
- Nevybudovaná kanalizácia, nevybudovaná čistička odpadových vôd
- Nedostatočne riešená energetická úspora budov
- Nedostatočná ochrana pred povodňami

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Malý záujem obyvateľov o elektronicke komunikácie s obcou pri vybavovaní svojich potrieb a záujmov
- Nedostatočný záujem podnikateľov spolupracovať s obcou a podporovať jej aktivity
- Nedostatok finančných možností pre investičné zámery
- Nepostačujúca propagácia obce a jej kultúrnych, historických a folklórnych tradícií a zvykov a tradičných výrobkov

PRÍLEŽITOSTI

Ľudia a kvalita života

- Vybudovanie poľnohospodárskych dvorov
- Využívanie dostupných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov
- Využívanie aktívnej politiky trhu práce vo vzťahu k absolventom
- Motivácia podnikateľov zamestnať obyvateľov obce
- Posilnenie rozvoja služieb v cestovnom ruchu
- Podpora rozvoja výstavby nových domov

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Využívanie životného prostredia na rozvoj cestovného ruchu, zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov
- Posilnenie a podpora propagácie zdravých poľnohospodárskych výrobkov a produktov
- Využívanie prírodných a kultúrnych zaujímavostí na rozvoj cestovného ruchu
- Vybudovanie cyklotrás a náučných chodníkov
- Využívanie alternatívnych zdrojov energie
- Zabezpečenie energetickej efektívnosti budov

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Aktívne využívanie možností čerpania nenávratných finančných príspevkov z projektov a grantov
- Aktívne zapojenie obyvateľov do diania v obci
- Zlepšenie elektronickej komunikácie s obyvateľmi
- Aktívna a trvalá propagácia obce a jej atraktivity a možností všetkými prostriedkami
- Podpora rozvoja spolkov a prostredníctvom nich aj propagácia folklórnych tradícií
- Zvýšenie atraktívnosti a využiteľnosti verejných priestranstiev
- Zlepšenie čistoty verejných priestranstiev

OHROZENIA

Ľudia a kvalita života

- Odchod mladých ľudí za prácou do mesta a iných regiónov
- Úbytok detí a starnutie obcí
- Neschopnosť rekvalifikácie dlhodobo nezamestnaných obyvateľov
- Rastúci podiel sociálne znevýhodnených obyvateľov a v dôsledku toho aj úbytok služieb
- Ohrozenie drobných služieb budovaním zázemia vo väčších mestách
- Malý záujem o podnikanie v službách

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zánik tradičných remesiel a folklórnych zvykov
- Zarastanie pozemkov neudržiavaním krajiny
- Zhoršenie prírodného prostredia pre cestovný ruch
- Zhoršenie kvality vody v dôsledku nevybudovanej siete kanalizácie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Nedostatok financií na rozvojové projekty
- Nezáujem občanov o veci verejné
- Zánik spolkov

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja poľnohospodárstva a agroturistiky
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- ❖ slabá ponuka pracovných príležitostí – stredne veľká obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre svoje obyvateľstvo
- ❖ nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- ❖ nízka úroveň miezd – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- ❖ slabá ponuka trávenia voľného času –, obmedzená je ponuka športovísk
- ❖ veľká rozdrobenosť pozemkov a množstvo vlastníkov – limitujúci faktor rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre IBV, budovanie chodníkov, cyklotrás a pod.)
- ❖ absencia chodníkov – absencia chodníkov popri hlavnej ceste.

6 Strategická časť

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne, či už z hľadiska strednodobého

alebo dlhodobého horizontu. Východiská pre prognózy budúceho vývoja sú prezentované v rôznych strategických dokumentoch národnej úrovne. Stratégia Európa 2020 predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí, definuje ciele, ktoré sa majú do roku 2020 naplniť a pre tieto ciele stanovuje aj ukazovatele na ich hodnotenie. Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa doplňujúce priority:

Inteligentný rast – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii,

Udržateľný rast – podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje,

Inkluzívny rast – podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Stratégiu Európa 2020 aplikujú všetky členské štáty Európskej únie, teda aj Slovensko. Navyše, na podporu jej aplikácie a v záujme zlepšenia hospodárskej výkonnosti jednotlivých členských štátov vydáva Európska komisia pre tieto štáty rôzne odporúčania. Slovensko dostalo odporúčania na zlepšenie stavu v oblasti verejných financií, daní, trhu práce, vzdelávania a odbornej prípravy, sieťových odvetví, podnikateľského prostredia a efektívnosti verejnej správy. Stratégia Európa 2020 sa premieta aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov SR.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Hutka na roky 2024 – 2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerat'. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Vyšná Hutka:

Obec Vyšná Hutka je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Vyšná Hutka na roky 2024– 2030.

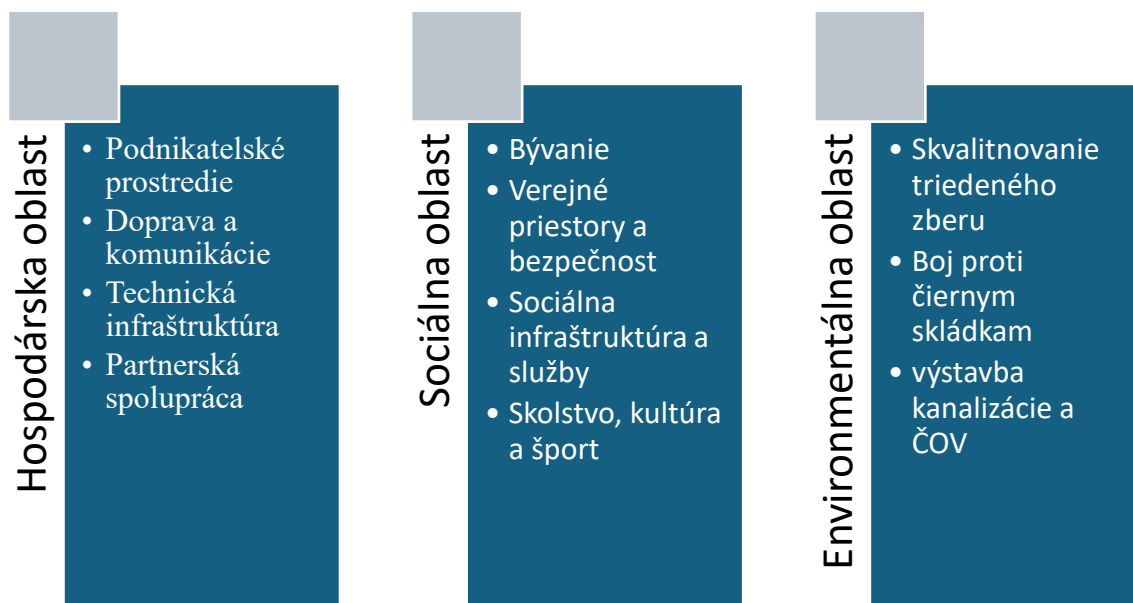
Strategickým cieľom rozvoja obce je „*vytvoriť podmienky na zvyšovanie kvality života jej obyvateľov aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce*“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom. Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s aktualizovanou Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá definuje hlavné faktory rozvoja slovenských regiónov, analyzuje regionálne disparity a prognózuje hospodársky vývoj v týchto regiónoch. Táto stratégia, spracovaná v súlade so stratégiou Európa 2020, definuje 5 prioritných oblastí na dosiahnutie cieľa – vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku:

- PO 1 – Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu,
- PO 2 – Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva,
- PO 3 – Štrukturálne zmeny,
- PO 4 – Poznatkovo orientovaná ekonomika,
- PO 5 – Ochrana a tvorba životného prostredia.

Týchto 5 prioritných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja je premietnutých do navrhovaných priorít v stratégii rozvoja obce, pričom sú prispôsobené podmienkam obecnej samosprávy tak, že PO 2 až PO 4 z Národnej stratégie RR sú v PHSR zjednotené do Prioritnej oblasti Hospodárska politika, PO 1 predstavuje v PHSR Prioritnú oblasť Sociálna politika a PO 5 predstavuje oblasť Environmentálna politika.

Pre naplnenie definovanej vízie si teda obec Vyšná Hutka stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo štyroch priorít: podnikateľské prostredie (podpora malého a stredného podnikania, rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva, podpora samostatne hospodáriacich roľníkov), doprava a komunikácie (rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, výstavba parkovísk), technická infraštruktúra (úprava kanalizácie a ČOV, verejné osvetlenie, rozhlas, káblová televízia a pod.) a partnerská spolupráca (spolupráca s okolitými obcami a partnerskými obcami).

B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca zo štyroch rozvojových priorít: bývanie (podpora individuálnej bytovej výstavby), verejné priestory a bezpečnosť (rekonštrukcia a údržba verejných priestranstiev), sociálna infraštruktúra a služby (podpora budovania, príp. rekonštrukcie zariadení občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb v obci a pod.) a školstvo, kultúra a šport (výstavba/rekonštrukcia školských a športových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).

C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z jednej rozvojovej priority: odpadové hospodárstvo (skvalitňovanie triedeného zberu odpadov a boj proti čiernym skládkam).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

8 Programová časť

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

Konkrétne projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „Projekt“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru, sú uvedené ako „Aktivita“.

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, <u>remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov</u>	Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárov a samostatne hospodáriacich roľníkov

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej
infraštruktúry

Projekt: 1.2.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Aktivity:

- rekonštrukcia miestnych komunikácií, položenie asfaltového povrchu
- dobudovanie rigolov v obci

Projekt: 1.2.2 Výstavba parkovísk

Aktivity:

- vybudovanie parkovísk pred obecným úradom a cintorínom

1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Projekt: 1.3.1 Vybudovanie kanalizácie v obci ČOV

Aktivity:

- vybudovanie kanalizácie v obci a ČOV

Projekt: 1.3.2 Rekonštrukcia rozhlasu

Aktivity:

- zavedenie bezdrôtovej rozhlasovej technológie

Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Aktivity:

- výmena svietidiel a zavedenie energeticky úsporných

1.4 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami

Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej spolupráce

- rozvoj spolupráce s partnerskými obcami

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA

Opatrenie

2.1 Tvorba podmienok pre bývanie

Projekt/Aktivita

Projekt: 2.1.1 Podpora individuálnej bytovej výstavby

Aktivity:

- podpora prípravy pozemkov pre výstavbu rodinných domov

2.2 Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov

Projekt: 2.2.1 Revitalizácia centra obce

Aktivity:

- úprava verejných priestranstiev, výsadba zelene
- vybudovanie chodníkov
- úprava odvodňovacích kanálov
- výstavba parkovísk pri OcÚ
- rekonštrukcia miestnych komunikácií

Projekt: 2.2.2 Rozšírenie kamerového systému obce

Aktivity:

- inštalácia ďalších monitorovacích kamier a ich pripojenie na existujúci kamerový systém

2.3 Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov

Projekt: 2.3.1 Výstavba Domu smútku

Aktivity:

- výstavba domu smútku vrátane vybavenia interiéru
- výstavba chodníkov na cintoríne
- revitalizácia opustených hrobových miest

Projekt: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy obecného úradu – interiér

Aktivity:

- stavebno-technická rekonštrukcia vnútorných priestorov vrátane vybavenia miestností
- úprava podláh

2.4 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času

Projekt: 2.4.1 Rekonštrukcia futbalového ihriska a výstavba sociálnych zariadení

Aktivity:

- výstavba šatní
- osadenie lavičiek
- terénne povrchové úpravy

Projekt: 2.4.2 Výstavba dopravného ihriska pre deti

- výstavba dopravného ihriska pre deti

Projekt: 2.4.3 Realizácia oddychovej zóny s obecným parkom

2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života

Aktivita: 2.5.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí

- podpora kultúrnych podujatí
- podpora športových podujatí

Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA

Opatrenie

3.1 Podpora zhodnocovania odpadov

Projekt/Aktivita

Projekt: 3.1.1 Podpora budovania súkromných kompostovísk

Aktivity:

- nákup domácich kompostérov, mulčovačov.

Projekt: 3.1.2 Inštalácia odpadových košov na triedený odpad

Aktivity:

- nákup a inštalácia zberných nádob na triedený odpad

Projekt: 3.1.3 Výstavba kanalizácie a ČOV v obci

7 Realizačná časť

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			

Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2024 priebežne	obec	6,00
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.2.1 Výstavba miestnych komunikácií	2024-2030	obec	16,70
Projekt: 1.2.2 Výstavba parkovísk	2024-2030	obec	50,00
1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.3.1 Vybudovanie kanalizácie a ČOV	2024-2030	obec	200,00
Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2024-2030	obec	90,00
Projekt: 1.3.4 Modernizácia káblovej televízie	2024	obec, Slovanet	5,00
1.4 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami			
Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej spolupráce	od 2024 priebežne	obec	3,00
2.1 Tvorba podmienok pre bývanie			
Projekt: 2.1.1 Podpora individuálnej bytovej výstavby	2024	obec	4,00
2.2 Úprava verejných priestranstiev a zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov			
Projekt: 2.2.1 Revitalizácia centra obce	2024	obec	100,00
Projekt: 2.2.2 Rozšírenie kamerového systému	2024	obec	11,00
2.3 Zlepšenie kvality sociálnej infraštruktúry a verejných budov			
Projekt: 2.3.1 Výstavba Domu smútku a úprava cintorína	2024-2030	obec	75,00
2.4 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.4.2 Rekonštrukcia multifunkčného, futbalového ihriska a výstavba sociálnych zariadení pri ihrisku	2024	obec	35,00
2.5 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.5.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí	od 2024 priebežne	obec	4,80
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov			
Projekt: 3.1.1 Podpora budovania súkromných kompostovísk	2024	obec	8,00
Projekt: 3.1.2 Inštalácia odpadových košov na triedený odpad	2024	obec	10,00
3.2 Sanácia čiernych skládok			
Projekt: 3.2.1 Likvidácia čiernych skládok v katastri obce a zakúpenie fotopascí	2024	obec	3,00

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je **obecné zastupiteľstvo**. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je jej **starosta**. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci.

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne (do leta, do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z európskych štrukturálnych fondov) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas a úradnú tabuľu. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa náležitostí a realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení.

Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do leta, do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu

monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2023-2030		
Typ hodnotenia	Vykonat' prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2024	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2018-2023	na základe rozhodnutia starostky, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

8 Finančná časť

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť konkrétnu (presnú) sumu, potrebnú na

realizáciu projektu. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- Svetová banka,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

	rok							Spolu (tis. EUR)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Hospodárska oblasť	6 000	97 567	14 566	57 566	67 667	67 667	66 667	377 700
Sociálna oblasť	44 800	195 000	40 000	35 000	100 000	75 000		489 800
Environmentálna oblasť	3 000		10 000	8 000				21 000
SPOLU	53 800	292 567	64 566	100 566	167 667		66 667	888 500
						142 667		

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak

bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania) a projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovně dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	- projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ - projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty OOCR d) projekty miestnych rozvojových organizácií e) projekty s vysokou podporou obyvateľov f) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.1; 1.3.1; 2.2.1; 2.3.1; 2.4.2; 3.1.2
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4; 2.1.1; 2.3.2; 2.3.3; 2.4.1; 2.5.1; 3.1.1;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.4.1; 2.2.2;
5	Najnižšia	ostatné	

ZÁVER

Schválený Program rozvoja obce Vyšná Hutka je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové Aktivity a Opatrenia, respektíve, môžu sa niektoré Aktivity a Opatrenia zrušiť. Slúži ako rozvojový dokument pre obec a jej obyvateľov a podnikateľské zázemie. Vykonateľnosť jednotlivých Aktivít, Opatrení a dosiahnutie stanovených Cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy v obci. Pridanou hodnotou pri realizácii jednotlivých Aktivít je aktívne zapojenie obyvateľov do rozvoja obce. Realizátorom Programu rozvoja obce Vyšná Hutka nie je len samotná obec, ale aj obyvatelia, miestni podnikatelia, záujmové skupiny a aj štátna správa, preto popri financovaní z rozpočtu obce sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viaczdrojovým financovaním.

Realizáciu Programu rozvoja riadi manažment obce. Riadenie realizácie je založené na orgánoch obce. Raz ročne reprezentanti obce priebežne vyhodnotia realizáciu Programu rozvoja a Akčných plánov na daný rok. Zároveň dohodnú Akčné plány na najbližší rok.

Program rozvoja obce – ako strednodobý dokument – je možné kedykoľvek aktualizovať. Cieľom aktualizácie je identifikovanie vývojových tendencií a udalostí v obci a ich využitie k aktualizácii tak, aby nedošlo k zásadnej zmene vízie, priorít a cieľov. Z dôvodu stability je doporučené prípadnú aktualizáciu prevádzať v určitých časových intervaloch v nadväznosti na ročné hodnotenie. Komplexná aktualizácia Programu rozvoja sa bude realizovať pred ukončením platnosti súčasného dokumentu.

Program rozvoja obce je uverejnený na webovej stránke obce a je tak prístupný obyvateľom, podnikateľom aj širokej verejnosti. Nerieši a ani nevlýva na územia NATURA 2000 a neovplyvňuje životné prostredie.